

Převažující formy výuky – podíl hodin (v %)

Převažující formy výuky	Frontální výuka	Skupinová výuka	Kooperativní výuka	Samostatná práce žáků	Individualiz. výuka
Český jazyk a literatura	89,4	36,8	17,1	70,7	11,5
Cizí jazyk, další cizí jazyk	88,9	36,2	19,8	63,2	6,6
Matematika	85,3	31,8	12,5	77,5	12,4
ICT	68,2	5,9	1,8	87,1	17,6
Člověk a jeho svět (prvouka, přírodověda, vlastivěda, výchova ke zdraví na 1. stupni)	85,4	48,2	21,6	61,7	6,9
Člověk a společnost (dějepis, výchova k občanství)	92,0	24,3	12,5	51,9	6,8
Člověk a příroda (přírodopis, fyzika, chemie, zeměpis)	90,8	25,8	8,7	53,3	4,9
Kultura a umění (Hv, Vv)	82,7	25,4	13,3	55,5	8,1
Člověk a zdraví (tělesná výchova, výchova ke zdraví na 2. stupni)	75,5	62,5	25,9	40,7	17,1
Člověk a svět práce	68,5	18,5	14,1	81,5	15,2
Spojeno více předmětů	58,6	42,4	28,3	77,8	27,3
Celkem	86,5	34,3	15,6	66,3	10,1

Převažující formou výuky byla frontální výuka (v 86,5 % hodin), z ostatních forem výuky byla nejvíce zastoupena samostatná práce žáků (ve dvou třetinách hodin). Samostatná práce žáků, skupinová a kooperativní výuka byly častěji zastoupeny v hodinách na 1. stupni. Individualizovaná forma výuky byla zaznamenána pouze v desetíně navštívených hodin. Pozitivním trendem v základním vzdělávání bylo nižší procento frontální výuky (pokles o 3 %) a vyšší zastoupení skupinové a kooperativní výuky (nárůst o 10 %) oproti minulému školnímu roku.

Uvedená zjištění korelují s výstupy z mezinárodních šetření. Pro srovnání: dle posledního cyklu mezinárodního šetření OECD zaměřeného na patnáctileté žáky PISA 2012¹¹, ve kterém byly vybrané indikátory sledovány pouze v souvislosti s výukou matematiky, vyjádření žáků ukazují, že učitel nechává žáky pracovat v malých skupinách, aby řešení úlohy nebo úkolu našli společně, ne příliš často (běžně se to týká jen 13 % žáků), což je méně než průměr zemí OECD (23 %). Naopak to, že učitel zapojuje žáky do plánování činností nebo témat, kterým se budou v hodinách matematiky věnovat, je dle vyjádření žáků častější (běžně pro 37 % žáků) a i nad průměrem zemí OECD (17 %).

Podle národní zprávy z šetření TALIS 2013 vyplynulo, že v České republice byla u učitelů v porovnání s mezinárodním průměrem zaznamenána nižší míra využívání skupinové, individuální i projektové výuky. Dále bylo zjištěno, že spolupráce mezi učiteli formou výměny materiálů, informací a koordinace činností spojených s výukou byla v České republice i v mezinárodním průměru častější než přímé vykonávání společných aktivit. Zejména se méně vyskytovala týmová výuka učitelů v téže třídě a zároveň se méně vyskytovalo pozorování výuky ostatních učitelů a poskytování zpětné vazby.

Použitým formám práce odpovídaly metody výuky. Nejčastěji použitou metodou bylo vysvětlování (61,7 %), řízený rozhovor (56,2 %), a to téměř ve všech předmětech a vzdělávacích oblastech. Oproti tomu výklad nebo přednáška se vyskytoval pouze ve 20,7 % a vyprávění

11 Využito informací zveřejněných v:

PISA 2012 Results: Ready to Learn: Students' Engagement, Drive and Self-Beliefs (Volume III), PISA, OECD Publishing. OECD (2013) <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201170-en>

PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV), PISA, OECD Publishing. OECD (2013) <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201156-en>